

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Jiřího Pally a JUDr. Dagmar Nygrínové v právní věci žalobce: **O. P.,** zast. JUDr. Irenou Slavíkovou, advokátkou, se sídlem Wenzigova 5, Praha 2, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 15. 3. 2010, č. j. 43 Cad 142/2009 - 29,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 15. 3. 2010, č. j. 43 Cad 142/2009 - 29, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Žalovaná rozhodnutím ze dne 2. 4. 2009, č. X, podle § 56 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění"), odňala žalobci od 24. 5. 2009 částečný invalidní důchod. V odůvodnění tohoto rozhodnutí žalovaná uvedla, že podle posudku Okresní správy sociálního zabezpečení Kolín ze dne 27. 3. 2009 již žalobce není částečně invalidní, neboť z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla jeho schopnost soustavné výdělečné činnosti o 20 %, přičemž podle § 44 zákona o důchodovém pojištění je pojištěnec částečně invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla jeho schopnost soustavné výdělečné činnosti nejméně o 33 %.

V řízení o žalobě proti tomuto rozhodnutí žalované žalobce uvedl, že nesouhlasí s rozhodnutím o odnětí částečného invalidního důchodu a žádá jeho soudní přezkum, neboť má neustále bolesti hlavy a léky mu nepomáhají. Těmito bolestmi trpí od operace nosních polypů, kterou podstoupil v dubnu 2001. Zaměstnání vykonává v plném rozsahu

jenom proto, že mu nic jiného nezbývá, neboť práci na poloviční úvazek nikde neseženе a někde si peníze musí vydělat.

Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 15. 3. 2010, č. j. 43 Cad 142/2009 - 29, žalobu proti uvedenému rozhodnutí žalované zamítl. V odůvodnění rozsudku soud uvedl, že doplnil dokazování posudkem Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Praze (dále jen „posudková komise“) ze dne 15. 9. 2009. Ta v něm za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce označila perzistující somatoformní bolestivou poruchu charakteru chronických bolestí hlavy s vyčerpáním všech možných tlumících prostředků. Uvedené zdravotní postižení podřadila pod kapitolu V, položku 4, písm. b) Přílohy č. 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb. a podle něho stanovila míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti na 15 %, tedy ve střední hodnotě tam uvedeného rozpětí, neboť žalobce je plně stabilizován, adaptován na dané postižení a schopný vykonávat dosavadní profesi v plném původním rozsahu. Podle závěru posudkové komise tedy žalobce nebyl k datu vydání žalobou napadeného rozhodnutí plně ani částečně invalidní. Negativní pracovní rekomandace spočívala v zákazu fyzicky a psychicky náročné práce ve stresujících podmínkách. Posudková komise měla podle soudu dostatek podkladů k zjištění zdravotního stavu žalobce, její posudek je úplný a náležitě odůvodněný a byl vypracován v řádném složení za účasti žalobce a odborného lékaře. Žalobce tedy podle závěru soudu nesplňoval podmínky částečné invalidity.

Proti tomuto rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) v zákonné lhůtě kasační stížnost, v jejímž doplnění sepsaném prostřednictvím ustanovené zástupkyně uvedl, že tak činí z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. b) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel v kasační stížnosti namítl jednostrannost závěrů posudků okresní správy sociálního zabezpečení i posudkové komise. Jeho zdravotní stav se totiž kvůli přetrvávajícím bolestem hlavy spíše zhoršuje, aniž by byla zjištěna příčina těchto bolestí a stanovena vhodná terapie. Práci na plný úvazek vykonává z existenčních důvodů a nelze tak hovořit o stabilizaci jeho zdravotního stavu a o schopnosti vykonávat práci bez omezení. Neúčinnost veškeré dosavadní medikace a nenalezení příčiny onemocnění se nepříznivě projevuje i na jeho psychickém stavu. Navíc posudek posudkové komise byl vypracován orgánem nadřízeným lékaři, který posuzoval jeho zdravotní stav, takže při hodnocení rozhodných skutečností nebyla zajištěna plná nezávislost. Za této situace mělo být dokazování před krajským soudem doplněno o znalecký posudek z oboru posudkového lékařství a o další lékařská vyšetření, k čemuž však nedošlo. S ohledem na tyto skutečnosti stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 15. 3. 2010, č. j. 43 Cad 142/2009 - 29, zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti vyjádřila souhlas s napadeným rozsudkem a dodala, že se v posuzovaném případě jedná o dávku podmíněnou dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem, takže rozhodnutí je závislé především na odborném lékařském posouzení.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu, přičemž shledal vadu, k níž musel podle § 109 odst. 3 s. ř. s. přihlédnout z úřední povinnosti, ačkoliv nebyla v kasační stížnosti namítnuta. Řízení před krajským soudem totiž bylo

zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, čímž byl naplněn důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Tato vada řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované o nepřiznání plného invalidního důchodu stěžovateli spočívá v tom, že krajský soud nenařídil jednání, ačkoliv prováděl dokazování posudkem posudkové komise ze dne 15. 9. 2009 a z jeho posudkových závěrů při svém rozhodování vycházel. Tento posudek totiž nebyl vyhotoven v řízení před žalovanou a netvořil tak součást správního spisu, nýbrž byl podle § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, opatřen pro přezkumné řízení soudní za účelem posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti stěžovatele. Jednalo se tedy nepochybně o důkaz provedený soudem, který bylo podle § 77 odst. 1 s. ř. s. možné provést jen při jednání. Posudek posudkové komise je přitom nutné považovat za důkaz listinou, který se podle § 64 s. ř. s. a § 129 odst. 1 o. s. ř. provádí tak, že ji nebo její část při jednání předseda senátu přečte nebo sdělí její obsah. Na nutnosti provést důkaz posudkem posudkové komise ze dne 15. 9. 2009 při jednání přitom nemůže nic změnit ani skutečnost, že v projednávané věci stěžovatel souhlasil s rozhodnutím o věci samé bez jednání a žalovaná nevyjádřila do dvou týdnů od doručení výzvy soudu svůj nesouhlas s projednáním věci bez nařízení jednání, takže se má za to, že souhlas s tímto postupem udělila, když byla o takovém následku ve výzvě výslovně poučena (§ 51 odst. 1 věta první a druhá s. ř. s.). Krajský soud totiž může rozhodnout o věci samé bez nařízení jednání pouze při neexistenci skutečností, s nimiž je spojena povinnost jednání nařídit. Mezi takové skutečnosti právě náležejí i situace, kdy soud provádí dokazování. V takovém případě se jednání podle § 77 odst. 1 s. ř. s. nařídit musí. K stejnému závěru o nutnosti nařízení jednání při provádění dokazování dospěl Nejvyšší správní soud i v rozsudku ze dne 14. 7. 2005, č. j. 3 Azs 103/2005 - 76, který byl publikován pod č. 687/2005 Sb. NSS. V něm se uvádí, že *„jestliže krajský soud provádí dokazování (§ 77 odst. 1 s. ř. s.), je povinen nařídit jednání, a to i tehdy, pokud účastníci řízení souhlasili s rozhodnutím o věci samé bez nařízení jednání (§ 51 odst. 1 s. ř. s.). Provedl-li krajský soud dokazování listinnými důkazy ...bez nařízení jednání, trpí jeho rozhodnutí jinou vadou řízení před soudem, jež mohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí a je důvodem pro zrušení tohoto rozhodnutí podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.“*

Při soudním přezkumu rozhodnutí vydaných ve věcech důchodového pojištění, v nichž je dána nutnost posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti pojištěnce, je posudek posudkové komise podle zmíněného § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. obligatorním důkazem, bez něhož se krajský soud nemůže obejít, neboť nedisponuje potřebnými odbornými znalostmi. Proto v těch řízeních vedených před krajským soudem, v nichž musí být takový důkaz proveden, nepřichází vůbec v úvahu rozhodnutí o věci samé bez nařízení jednání. Takto nemůže krajský soud postupovat ani v případě, kdy posudek posudkové komise zašle účastníkům řízení a poskytne jim dostatečnou dobu pro zaslání připomínek k jeho obsahu. Posudek posudkové komise je totiž v řízení o žalobě proti rozhodnutí o dávce důchodového pojištění podmíněné dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem pojištěnce stěžejním důkazem, ze kterého v případě jeho jednoznačnosti, určitosti, úplnosti a přesvědčivosti krajský soud vychází. Proto je nezbytné provedení tohoto důkazu při jednání, aby tak měl zejména žalobce možnost se k němu bezprostředně vyjádřit v přítomnosti soudce, který ve věci rozhoduje. Jen takový postup tedy může vést k vydání zákonného rozhodnutí soudu o věci samé.

S ohledem na všechny shora uvedené skutečnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost je důvodná, a proto podle § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení, aniž se mohl zabývat námitkami stěžovatele o nesprávném posouzení jeho zdravotního stavu. V dalším řízení bude krajský soud podle § 110 odst. 3 s. ř. s. vázán právním názorem vysloveným v tomto zrušovacím rozhodnutí. V novém rozhodnutí krajský soud podle § 110 odst. 2 věty první s. ř. s. rozhodne i o náhradě nákladů řízení o této kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. ledna 2011

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu